

()

()

:

:

:

()
()

.

یکی از پرسابقه‌ترین و معتبرترین طبقه‌بندی‌های بودجه‌ای، طبقه‌بندی برمبنای جایگاه و مسئولیت محاسباتی دستگاه اجرایی است. این طبقه‌بندی روابط دستگاه‌های اجرایی را با خزانه‌داری‌ها تنظیم می‌کند و به اطلاعات اداری - مالی و نیز ماهیت هزینه‌ها و مسئولیت‌های سازمان‌های اجرایی در چارچوب یک طبقه‌بندی سازمانی و برنامه‌ای و فصول هزینه شکل می‌دهد. از طرف دیگر، در مراحل مختلف تهیه و تنظیم، تصویب و اجرای بودجه، محور اصلی مذاکرات و تصمیم‌گیری‌ها، دستگاه‌های اجرایی است. دستگاه اجرایی، واحد سازمانی مشخصی است که به عاملیت از سوی یکی از قوای سه‌گانه بخشی از وظایف و برنامه‌های دولت را عهده‌دار است که شکل‌های حقوقی متفاوتی دارند.

وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی چهار شکل حقوقی دستگاه‌های اجرایی هستند که در مواد (۲)، (۳)، (۴) و (۵) قانون محاسبات عمومی کشور طبقه‌بندی شده‌اند. مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در این طبقه‌بندی قرار نمی‌گیرند، ولی بانک‌ها به عنوان شرکت دولتی محسوب می‌شوند. از سوی دیگر، بند «۱۱» ماده (۱) قانون برنامه و بودجه، طیف گسترده‌تری از دستگاه‌های اجرایی را ارائه می‌دهد که علاوه بر گروه‌های اصلی مذکور در قانون محاسبات عمومی، مؤسسه‌های وابسته به شهرداری‌ها، استانداری‌ها، نیروهای مسلح، مؤسسات عمومی عام‌المنفعه و مؤسسات اعتباری تخصصی را نیز در برمی‌گیرد. در

- ۱. تعاریف و مفاهیم ۲
- ۲. کارکردهای ردیف‌های اعتباری ۴
- ۳. مزایا و معایب بسط و گسترش ردیف‌های اعتباری ۶
- ۴. بررسی ردیف‌های متفرقه در لایحه بودجه ۱۳۸۴ ۸

گامی فراتر، مفاد بند «ج» تبصره (۱) قانون بودجه سال ۱۳۸۱ (که از سال ۱۳۷۷ تاکنون پیایی تکرار شده است) کلیه دستگاه‌هایی را که در جدول‌های قانون بودجه دارای پیش‌بینی اعتباری بوده و ماهیت آن‌ها با تعاریف قانون محاسبات عمومی مطابقت نداشته باشد، نهاد عمومی غیردولتی می‌شناسد. از این رو، دستگاه‌هایی مانند مجمع تشخیص مصلحت نظام یا دادگاه ویژه روحانیت، خود مشمول حکم اخیر و نهاد عمومی غیردولتی شناخته می‌شوند.

در بودجه‌های سالانه اعتبارات هزینه‌ای دولت بر حسب دستگاه‌های اجرایی و دستگاه‌های وابسته به آن‌ها پیش‌بینی و تصویب می‌شود. بدین ترتیب از تلفیق دستگاه و اعتبار مفهومی به نام «ردیف - دستگاه» خلق می‌شود. «ردیف - دستگاه» اعتباراتی است که برای امور مشخصی (برنامه‌ها) و تحت قالب‌های معینی (فصول هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای) به دستگاه مشخصی پرداخت می‌شود. اگر دستگاه اجرایی مشخص نباشد و اعتبار تحت طبقه‌بندی فصل - برنامه قرار نگیرد، این اعتبارات در قالب ردیف‌های متفرقه پیش‌بینی و تصویب می‌شود. علاوه بر آن، اعتباراتی برای سود، کارمزد و تعهدات دولت پیش‌بینی می‌شود که این اعتبارات در قالب بخش‌های ششم و هفتم اعتبارات آرایش می‌یابد. در ادبیات بودجه‌ای به اعتبارات آرایش یافته در قالب «ردیف - دستگاه»، «ردیف متفرقه» و ردیف‌های بخش‌های ششم و هفتم، «ردیف‌های اعتباری» می‌گویند.

ردیف‌های اعتباری براساس قواعد تقریباً مشخصی یک شماره طبقه‌بندی شش رقمی دارند. براساس شکل حقوقی دستگاه‌های اجرایی و نوع ردیف غیردستگاهی، شماره سمت چپ ردیف‌های اعتباری تغییر می‌یابد. برای وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی شماره ردیف اعتباری با عدد یک،

برای شرکت‌های دولتی با عدد ۲ و برای مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت^۱ با عدد ۳ شروع می‌شود. شماره ردیف‌های اعتباری متفرقه (بخش پنجم) با عدد ۵ و کارمزد و سود تضمین شده وام‌ها با عدد ۶ و بازپرداخت وام‌ها، پرداخت دیون و پیش پرداخت‌ها با عدد ۷ شروع می‌شود. با توجه به مطالب فوق، از روی شماره طبقه‌بندی یک ردیف اعتباری می‌توان نوع ردیف اعتباری را شناخت.

شماره ردیف‌های اعتباری دستگاه‌ها هم براساس ضوابط تقریباً مشخصی طراحی شده است که قابلیت شناسایی سطح سازمانی دستگاه را تا حدودی فراهم می‌کند. مثلاً تفکیک دستگاه اجرایی اصلی و فرعی یا مؤسسه وابسته به دستگاه اجرایی از طریق شماره ردیف اعتباری تا حدی قابل شناسایی است. همچنین دو شماره آخر سمت راست هر شماره ردیف اعتباری اگر یک تا ۵۰ باشد گویای ردیف فرعی دستگاه و اگر ۷۸-۵۱ باشد گویای ردیف دستگاه‌های استانی است. ولی شماره ردیف اعتباری متفرقه از منطق خاصی پیروی نمی‌کند.

دولت به منظور اجرای وظایف و مأموریت‌هایش و دستیابی به اهداف تعیین شده، از روش‌های مختلف منابع مورد نیازش را تجهیز و از طریق ردیف‌های اعتباری تخصیص می‌دهد. از این رو مهم‌ترین کارکرد ردیف‌های اعتباری را می‌توان «تخصیص منابع دولت به امور مشخص برای دستیابی به اهداف معین با مسئولیت‌های مالی و محاسباتی مشخص» تعریف کرد.

۱. به موجب ماده (۱۳۰) قانون محاسبات عمومی کشور مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت که فقط سازمان بنادر و کشتیرانی ایران و سازمان صنایع دفاع را در برمی‌گیرد، باید شکل حقوقی خود را به صورت مؤسسه دولتی یا شرکت دولتی تغییر دهند. این حکم تاکنون اجرا نشده است.

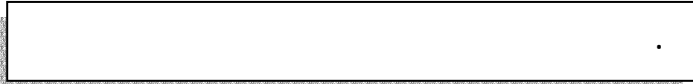

اعتبارات بودجه عمومی دولت میان وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی و نهادهای عمومی غیر دولتی و بعضی از شرکت‌های دولتی (شرکت‌های دولتی به دو طریق از اعتبارات عمومی دولت استفاده می‌کنند: یکی، اعتبار برای کمک زیان از محل اعتبارات هزینه‌ای (جاری) و دیگری، اعتبار برای سرمایه‌گذاری از محل اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای) تقسیم می‌شود. در بودجه عمومی دولت اعتبارات به صورت وزارتخانه‌ای تصویب می‌شود و برای هر وزارتخانه اعتبار خاص منظور می‌شود. مسئولیت این اعتبار به عهده بالاترین مقام دستگاه که وزیر یا کسانی که طبق قانون وزیر می‌تواند به آن‌ها تفویض اختیار کند، است.

اعتبارات مؤسسات دولتی به صورت مستقل در بودجه کل کشور درج می‌شود (مانند دانشگاه‌ها، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، سازمان تربیت بدنی و ...) و مسئولیت مالی و محاسباتی این اعتبارات به عهده بالاترین مقام دستگاه یا رئیس مؤسسه دولتی مربوطه است. یعنی حساب‌های این مؤسسات مجزا است و هیچ تلفیقی میان حساب‌های این مؤسسات و وزارتخانه مربوطه آن‌ها صورت نمی‌گیرد و هر کدام از آن‌ها ذی‌حسابی خاص خودشان را دارند و به طور مستقل عمل می‌کنند. در موارد غیر از این، وضعیت مالی و محاسباتی ردیف‌های اعتباری متفاوت است. به عنوان مثال ردیف اعتباری نهاد ریاست جمهوری - سازمان امور جوانان، نشان دهنده این است که مسئولیت مالی و محاسباتی سازمان امور جوانان، با ریاست جمهوری است، یعنی ذی‌حسابی آن با دستگاه مربوطه است و خودش به عنوان یک مؤسسه مستقل پاسخگو نیست. در ردیف‌های فرعی نیز همین گونه است. ردیف‌های فرعی در واقع اعتبار متمرکز در اختیار دستگاه حقوقی مستقلی (وزارتخانه، مؤسسه دولتی) است که برای مصرف یا مصارف خاصی میان دستگاه‌های زیر مجموعه ممکن است تقسیم شود. به عنوان، مثال؛ اعتبار ردیف وزارت بهداشت و درمان - جذب هیأت علمی، مستقلاً متعلق به یک مؤسسه نیست و میان مؤسسات دیگر تقسیم می‌شود.

نگهداری و ذی‌حسابی این نوع ردیف‌ها (ردیف‌های فرعی دستگاهی) به عهده دستگاه اصلی است. به بیان کلی‌تر، اگر ردیف اعتباری متعلق به یک شخصیت حقوقی مطابق با تعاریف قانون تجارت و مواد (۲)، (۳)، (۴) و (۵) قانون محاسباتی عمومی کشور باشد، مسئولیت مالی و محاسباتی این ردیف به صورت مستقل در اختیار یک ذی‌حسابی مستقل است. از این رو ذی‌حساب ردیف‌های فرعی زیر دستگاه اصلی یکی است، اما اسناد و حسابرسی آن‌ها جداگانه است و باید در فایل‌های جداگانه نگهداری شود.

به موجب ماده (۱۹) قانون برنامه و بودجه اجرای بودجه سالانه موکول به مبادله شرح عملیات توافق شده بین سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و دستگاه اجرایی است، بنابراین به ازای هر ردیف اعتباری باید میان سازمان مدیریت و دستگاه اجرایی مرتبط با ردیف، موافقتنامه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و هزینه‌ای مبادله شود. از سوی دیگر، هر ردیف اعتباری مسئولیت‌های مالی و محاسباتی خاص خود داراست. با در نظر گرفتن نکات فوق معایب و مزایای ایجاد هر ردیف اعتباری را می‌توان چنین برشمرد.

(

با توجه به این‌که در قانون اساسی، مسئولیت محاسباتی و پاسخگویی در قبال هزینه از محل منابع عمومی برعهده وزیر دارای رأی اعتماد از قوه مقننه گذارده شده است، ایجاد هر ردیف اعتباری ذیل دستگاه اجرایی اصلی (وزارتخانه) به منزله حضور طیف گسترده‌ای از مدیران رده‌های مختلف (دستگاه اجرایی وابسته، ردیف‌های فرعی و...) بخش عمومی در فرایند تهیه و اجرای بودجه است که منجر به

گسترش گفتگوهای بودجه‌ای و طرح انتظارات، افزایش تنگناهای مالی و تأخیر در تفاهمات بودجه‌ای می‌شود.

. تغییرات پیاپی تعداد دستگاه‌ها و ایجاد ردیف‌های جدید موجب می‌شود که امکان مقایسه اعتبارات اختصاص یافته در دوره‌های زمانی میان مدت مخدوش شود. علاوه بر آن، تغییرات ردیف‌های وابسته به دستگاه‌های اجرایی که اغلب به مثابه یک فعالیت مستقل است، اساس طبقه‌بندی‌های دستگاهی را دچار اختلال می‌کند.

۲. افزایش تعداد ردیف‌های متفرقه (بخش پنجم)، که اغلب فاقد دستگاه اجرایی مسئول‌اند و تحت طبقه‌بندی فصل - برنامه قرار نمی‌گیرند، موجب می‌شود که مقایسه و سنجش میزان اعتبارات هزینه‌ای برحسب فصول و برنامه - برای ارزیابی توزیع اعتبارات در برنامه‌های عمرانی - ناممکن شود.

. تهیه، تنظیم و ابلاغ موافقتنامه‌ها یک جریان عظیم اداری است. موافقتنامه‌ها به طور معمول در چند برگ تهیه و پس از امضای طرفین در حدود یازده نسخه تکثیر و به مراجع مختلف ابلاغ می‌شود. اعمال هرگونه تغییر یا اصلاح بعدی آن‌ها در طول سال مالی نیز تابع همین رویه است. با افزایش هر ردیف اعتباری جدید این جریان اداری بزرگ‌تر و حجیم‌تر می‌شود زیرا اقدام اداری برای تکثیر و ابلاغ میلیون‌ها برگ تصویر اسناد اداری گسترش می‌یابد.

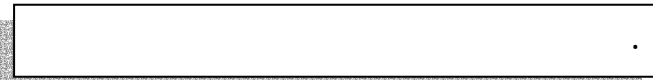
. تهیه، تنظیم و ابلاغ موافقتنامه‌ها یک جریان عظیم اداری است. موافقتنامه‌ها به طور معمول در چند برگ تهیه و پس از امضای طرفین در حدود یازده نسخه تکثیر و به مراجع مختلف ابلاغ می‌شود. اعمال هرگونه تغییر یا اصلاح بعدی آن‌ها در طول سال مالی نیز تابع همین رویه است. با افزایش هر ردیف اعتباری جدید این جریان اداری بزرگ‌تر و حجیم‌تر می‌شود زیرا اقدام اداری برای تکثیر و ابلاغ میلیون‌ها برگ تصویر اسناد اداری گسترش می‌یابد.

(

. در مواردی که هدف سیاستگذار و قانونگذار از ایجاد یک ردیف فرعی زیر دستگاه اصلی، یک دوره زمانی محدود و مشخص است و مایل نیست این اعتبار ردیف فرعی به سر جمع اعتبارات دستگاه اصلی اضافه شود و از این طریق با توجه به روش بودجه‌ریزی تفاضلی^۱ در برآورد اعتبارات، در اعتبار دستگاه اجرایی اصلی پادار شود، ایجاد ردیف فرعی تحت یک دستگاه اجرایی سودمند است.

. یکی دیگر از مزایای ایجاد ردیف‌های فرعی جلوگیری از تداخل اعتبار با اعتبارات دستگاه اصلی است. این مزیت موجب می‌شود در زمان کاهش تخصیص‌ها یا جابه‌جایی اعتبارات میان فصول و برنامه‌ها یا در هنگام اصلاح بودجه، از انتقال این اعتبارات یا بخشی از آن‌ها به فصول یا برنامه‌های دیگر جلوگیری شود و در نتیجه اعتبار در همان محلی هزینه شود که پیش‌بینی شده است.

در لوایح بودجه سالانه علاوه بر اعتباراتی که بر حسب امور، فصول و برنامه‌ها در قوانین بودجه طبقه‌بندی می‌شوند، بخشی از اعتبارات بودجه عمومی دولت در قالب ردیف‌های متفرقه آرایش می‌یابد. اعتبارات متفرقه، اعتباراتی هستند که دولت به انجام آن‌ها آگاهی دارد، اما به دلیل نامشخص بودن دستگاه‌های اجرایی هزینه‌کننده در قالب امور، فصول و برنامه آرایش نمی‌یابد. اعتبارات متفرقه در طول سال اجرای بودجه از طریق تصویبنامه‌های هیأت وزیران یا آیین‌نامه‌های مربوطه میان دستگاه‌های اجرایی هزینه‌کننده تقسیم می‌شود. موافقتنامه‌های ردیف‌های متفرقه یا به صورت کلی با

1. Incrementalism

2. در این بررسی فقط ردیف‌های متفرقه با شماره طبقه‌بندی ۵۰۰,۰۰۰ مدنظر قرار گرفته است.

دستگاه اجرایی اصلی یا به صورت تفصیلی با دستگاه‌های اجرایی اصلی و فرعی مبادله می‌شود.

()
به موجب .
بخشنامه بودجه سال ۱۳۸۴ مهم‌ترین هدف دولت از این اقدام «ضرورت حفظ و کاربرد مفاهیم پایه‌ای نظام طبقه‌بندی موجود» و تنظیم «عملیات بودجه‌ای دولت در قالب امور، فصل، برنامه و فعالیت» بوده است. به رغم چنین تغییرات گسترده در فصول و برنامه‌های هزینه‌ای و آزادی عمل دولت در انجام این تغییرات، هر چند تعداد ردیف‌های متفرقه (ردیف‌های ۵۰۰,۰۰۰) در لایحه ۱۳۸۴ نسبت به قانون ۱۳۸۳ کاهش یافته است (از ۱۷۷ ردیف به ۱۱۵ ردیف)، اما ۲۶ ردیف متفرقه جدید اضافه شده است که مجموع اعتبارات آن‌ها بیش از ۵ هزار میلیارد ریال است. عمده این رقم مربوط به ۱/۲ هزار میلیارد ریال کمک به اشخاص حقیقی و حقوقی (ردیف ۵۰۳۷۸۴) و ۲/۲ هزار میلیارد ریال یارانه دارو و شیرخشک (ردیف ۵۰۳۷۸۸) می‌باشد.
با کاهش تعداد هزینه‌های متفرقه در لایحه ۱۳۸۴ نسبت به قانون ۱۳۸۳ (۳۵ درصد کاهش) اعتبارات هزینه‌های متفرقه نیز به میزان ۱/۶ درصد کاهش یافته است. این میزان کاهش موجب شده سهم اعتبارات هزینه‌های متفرقه به مصارف عمومی دولت در لایحه ۱۳۸۴ نسبت به قانون ۱۳۸۳ از ۲۴/۴ درصد به ۲۲/۹ درصد، یعنی به میزان ۶/۱ درصد، کاهش یابد (جدول ۱).

(ارقام به میلیارد ریال)

	()		()		
۴/۸	—	۳۷۳۰۸۳	—	۲۵۵۹۲۵	مصارف عمومی دولت*
(۱/۶)	۲۲/۹	۸۵۵۹۵	۲۴/۴	۸۷۰۲۲	هزینه‌های متفرقه*
۲۲/۳	۳۴/۱	۱۲۷۱۴۳	۲۹/۲	۱۰۴۰۰۰	یارانه حامل‌های انرژی

* رقم یارانه حامل‌های انرژی موضوع بند «د» تبصره «۱۱» لایحه ۱۳۸۴ و بند «د» تبصره «۱۲» قانون ۱۳۸۴ از ارقام مصارف عمومی دولت و هزینه‌های متفرقه کسر شده است.

علاوه بر مقایسه سهم و درصد رشد اعتبارات هزینه‌های متفرقه، این نوع اعتبارات از دو منظر دیگر قابل بررسی هستند. اول، بررسی هزینه‌های متفرقه از منظر مجوز قانونی انجام هزینه و دوم، بررسی این اعتبارات از لحاظ امکان برنامه‌ای شدن آن‌ها.

(

به موجب اصل ۵۳ قانون اساسی «... همه پرداخت‌ها در حدود اعتبارات مصوب به موجب قانون انجام می‌گیرد» لذا اعتبارات هزینه‌های متفرقه به مانند سایر اعتبارات باید مجوز قانونی معین و مشخصی داشته باشند، در غیر این صورت، مصرف این اعتبارات خلاف اصل ۵۳ قانون اساسی خواهد بود. بررسی اعتبارات هزینه‌های متفرقه لایحه بودجه ۱۳۸۴ نشان می‌دهد که مجوز قانونی انجام برخی از آن‌ها نامعین است. به عنوان مثال مجوز هزینه اعتبار ردیف ۵۰۳۶۳۵ (شرکت سهامی سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران - موضوع فروش سهام) یا ردیف ۵۰۳۶۴۸ (سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی - موضوع فروش سهام) معین نیست.

(ارقام به میلیارد ریال)

۱۲۰	نهاد ریاست جمهوری - اعتبارات ضروری دستگاه‌های اجرایی	۵۰۳۲۴۱
۳۱	وزارت کشور - تأمین هزینه‌های ضروری استانداران	۵۰۳۲۸۹
۱۷۱۰	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح - فعالیت‌های پیش‌بینی نشده (کمک)	۵۰۳۳۳۴
۲	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور - بسترسازی و کمک به صادرات خدمات فنی و مهندسی	۵۰۳۴۱۸
۱۰	پایه‌سازی نظام آمارهای ثبتی دستگاه‌های اجرایی	۵۰۳۴۷۱
۲۵۰	طرح توسعه آبادان و خرمشهر و دشت آزادگان و زیرساخت‌های منطقه آزاد تجاری مربوط	۵۰۳۵۵۱
۶	جلوگیری از آلودگی آب شرب تهران	۵۰۳۵۵۲
۲۰	اعتبار تولید آمار برنامه‌های توسعه و مقدمات سرشماری عمومی نفوس مسکن	۵۰۳۵۵۳
۴	دفتر امور مناطق محروم رئیس جمهور - تکمیل مطالعات و اجرای طرح‌های توسعه و عمران مناطق کم‌تر توسعه‌یافته	۵۰۳۵۵۶
۲۰۸	اعتبار مورد نیاز برای اجرای طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی در مناطق نفت‌خیز	۵۰۳۶۰۱
۶۰	اعتبار مربوط به خرید و احداث و پرداخت مابه‌ازای ساختمان‌های معوض به‌منظور تجمیع ساختمان‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور	۵۰۳۶۱۸
۱۷۰۰	اعتبار موضوع تأمین نیازهای ارزی دستگاه‌ها	۵۰۳۶۲۱
۲۲	مطالعه و اصلاح نظام اداری و استخدامی در دستگاه‌های اجرایی	۵۰۳۶۲۴
۴۰۰	شرکت سهامی سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران - موضوع فروش سهام	۵۰۳۶۳۵

۳۰۸/۴	پیش پرداخت فاینانس و احداث و تکمیل خطوط اولویت‌دار مترو و تهران	۵۰۳۶۴۵
۴۰۰	سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران - موضوع فروش سهام	۵۰۳۶۴۸
۳۸	پروژه‌های وجوه اجتماعی	۵۰۳۶۶۱
۱۵۰	بازسازی تأسیسات آبی در دست بهره‌برداری	۵۰۳۶۷۱
۸	مطالعات کاربردی آب و فاضلاب	۵۰۳۷۱۱
۵۸	مدیریت مصرف آب و اصلاح شبکه شهرهای مسأله‌دار	۵۰۳۷۱۲
۱۶۰	صندوق وجوه اجتماعی - وامی	۵۰۳۷۱۳
۳	بزرگداشت یکصدمین سالگرد مشروطیت	۵۰۳۷۱۵
۶۰	بهبود عبور و مرور شهر تهران	۵۰۳۷۱۸
۳۰	بهبود عبور و مرور سایر شهرها	۵۰۳۷۱۹
۸۰	احداث خطوط جدید راه‌آهن با مشارکت بخش خصوصی	۵۰۳۷۳۱
۲۰۰	مشارکت در احداث آزاد راه‌های کشور	۵۰۳۷۳۲
۱۰۰	بهبودی راه‌های مواصلاتی	۵۰۳۷۳۳
۸۰	احداث راه‌های مواصلاتی	۵۰۳۷۳۴
۲۵۰	احداث بزرگراه‌های کشور	۵۰۳۷۳۵
۳۰۰	زیرساخت‌های مناطق آزاد تجاری	۵۰۳۷۳۹
۷	ساماندهی و ارتقاء کیفیت نظام تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری اقتصادی و اقتصاد بین‌المللی	۵۰۳۷۵۱
۳۰	ساماندهی و توسعه مسجد سلیمان	۵۰۳۷۷۰

۵۰۳۷۷۲	اصلاح باغات چای (به زراعی و به نژادی) و استقرار سیستم‌های نوین آبیاری و تأمین ماشین‌آلات مورد نیاز باغداران چای و نهاده‌های مربوط از طریق تعاونی‌های چایکاران با هدف اختلاط چای داخلی و خارجی	۴۰۰
۵۰۳۷۷۶	ایجاد یگان حفاظت و خرید خدمات انتظامی و پشتیبانی	۶۰
۵۰۳۷۷۷	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی - تجهیزات کتابخانه‌ای و طبع و نشر قرآن کریم دو طرح بزرگ	۴۰
۵۰۳۷۷۸	تأمین ساختمان دادگاه ویژه روحانیت	۲۰
۵۰۳۷۷۹	امور اداری، تدارکاتی و حفاظتی رؤسای جمهوری و شخصیت‌های رشد نظام	۱۰
۵۰۳۷۸۰	احداث و تجهیز زمین‌های ورزشی روستایی	۳۰
۵۰۳۷۸۱	احداث مدارس شبانه‌روزی دانش‌آموزی در مناطق استان‌های محروم و مرزی	۲۰۰
۵۰۳۷۸۲	حفظ، بازسازی، نگهداری و بهره‌برداری صحیح اسناد ملی و تاریخی	۲۰
۵۰۳۷۸۵	وزارت کشور - شورای عالی استان‌ها و شوراهای فرادستی	۳۰
/		/

نشان داده شده است، حاکی از این است که از ۱۱۵ ردیف متفرقه، تعداد ۷۱ ردیف متفرقه به شرح جدول ۳ قابلیت برنامه‌ای شدن طبق برنامه‌های مندرج در لایحه بودجه را دارند.

(ارقام به میلیارد ریال)

۵۰۳۰۱۹	یارانه آرد - موضوع جزء ۱ بند ب تبصره ۱۵	۱۸۹۲۷/۸	اجتماعی و فرهنگی	رفاه و تأمین اجتماعی	یارانه‌های اجتماعی
۵۰۳۰۲۱	یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی - موضوع جزء ۴ بند ب تبصره ۱۵	۵۹۶۳/۹	اجتماعی و فرهنگی	رفاه و تأمین اجتماعی	یارانه‌های اجتماعی
۵۰۳۰۴۹	هزینه‌های خاص آموزش فنی و حرفه‌ای کشور موضوع تبصره ۷۵ قانون بودجه سال ۱۳۶۲	۲۷	اجتماعی و فرهنگی	آموزش	آموزش کوتاه‌مدت کارکنان دولت
۵۰۳۰۲۸	یارانه تولیدکنندگان کالا و خدمات یا مصرف‌کنندگان مشمول - موضوع جزء ۶ بند ب تبصره ۱۵	۱۸۷۸/۸	اجتماعی و فرهنگی	رفاه و تأمین اجتماعی	یارانه‌های اجتماعی

چنان که ذکر شد، از جمله دلایل اصلی که بخشی از اعتبارات مصارف عمومی دولت به صورت اعتبارات هزینه‌های متفرقه پیش‌بینی می‌شود، مشکل شناسایی دستگاه اجرایی هزینه‌کننده یا عدم امکان تفکیک اعتبار برحسب امور، فصل و برنامه است. اما بررسی ردیف‌های متفرقه لایحه ۱۳۸۴ نشان می‌دهد که به رغم تغییر طبقه‌بندی فصول و برنامه‌ها در لایحه بودجه ۱۳۸۴ و با در نظر گرفتن این نکته که تعیین دستگاه اجرایی مسئول و هزینه‌کننده خود مشکلی مدیریتی است نه فنی، بسیاری از این ردیف‌ها براساس طبقه‌بندی امور، فصول و برنامه مندرج در بخشنامه بودجه ۱۳۸۴ کل کشور قابلیت درج دارند. نتایج به دست آمده از این بررسی که در جدول ۳

۵۰۳۰۶۴	وزارت صنایع و معادن - اکتشاف و تجهیز و بهره‌برداری از معادن و فعالیت‌های تحقیقاتی و آموزش	۴۰/۸	اقتصادی	صنعت و معدن	اکتشاف و راه‌اندازی معادن
۵۰۳۰۹۰	هزینه تأمین تأسیسات زیربنایی شهرهای کوچک زیر ۵۰ هزار نفر - موضوع ماده (۳۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت	۸	اقتصادی	مسکن، عمران، شهری، روستایی و عشایری	خدمات شهری و روستایی
۵۰۳۱۳۶	وزارت امور اقتصادی و دارایی - تهیه و توزیع اوراق بهادار دولتی و تعهدات	۲۴	عمومی	خدمات مالی و فنی، مدیریت و برنامه‌ریزی	امور مالی و خزانه‌داری
۵۰۳۲۸۷	پرداخت ضرر و زیان خریدهای تضمینی، دانه روغنی و شکر	۱۴۰۶	اجتماعی و فرهنگی	رفاه و تأمین اجتماعی	یارانه‌های اجتماعی
۵۰۳۲۸۸	اعتبارات مناطق توسعه نیافته - موضوع بند «ح» تبصره «۶»	۳۰۰	اقتصادی	مسکن، عمران، شهری، روستایی و عشایری	ساماندهی نواحی خاص
۵۰۳۴۱۸	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور - بسترسازی و کمک به صادرات خدمات فنی و مهندسی	۲	اقتصادی	بازرگانی و تعاون	تنظیم سیاست‌های بازرگانی خارجی
۵۰۳۴۲۶	هزینه‌های تهیه و توزیع کالا برگ مرحله ۱۲ - موضوع بند «ح» تبصره «۸»	۳۲	اقتصادی	بازرگانی و تعاون	تنظیم بازار داخلی
۵۰۳۴۷۱	پایه‌سازی نظام آمارهای ثبتی دستگاه‌های اجرایی	۱۰	عمومی	خدمات مالی و فنی، مدیریت و برنامه‌ریزی	تنظیم و اجرای امور آماری
۵۰۳۵۴۳	شرکت سهامی شنیلات ایران - تجهیز و نگهداری و لایروبی بنادر صیادی	۵/۴	اقتصادی	کشاورزی و منابع طبیعی	دام، طیور و آبزیان
۵۰۳۵۵۲	جلوگیری از آلودگی آب شرب تهران	۶	اقتصادی	محیط زیست	مدیریت پسماندها

۵۰۳۵۵۳	اعتبار تولید آمار برنامه‌های توسعه و مقدمات سرشماری عمومی نفوس و مسکن	۲۰	عمومی	خدمات مالی و فنی، مدیریت و برنامه‌ریزی	تنظیم و اجرای امور آماری
۵۰۳۵۵۶	دفتر امور مناطق محروم رئیس جمهور - تکمیل مطالعات و اجرای طرح‌های توسعه و عمران مناطق کمتر توسعه یافته	۴	اقتصادی	مسکن، عمران، شهری، روستایی و عشایری	ساماندهی نواحی خاص
۵۰۳۵۷۳	تفاوت قیمت تعیین شده و تکلیف شده کالاها و خدمات (بند «ح» ماده (۳۹) قانون برنامه چهارم توسعه) - موضوع جزء ۷ بند «ب» تبصره «۱۵»	۱۶۰۵	اجتماعی و فرهنگی	رفاه و تأمین اجتماعی	یارانه‌های اجتماعی
۵۰۳۵۷۹	اعتبار موضوع اسکان عشایر	۷۰	اقتصادی	مسکن، عمران، شهری، روستایی و عشایری	ساماندهی عشایر
۵۰۳۶۰۱	اعتبار مورد نیاز برای اجرای طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی در مناطق نفت خیز	۲۰۸	اقتصادی	مسکن، عمران، شهری، روستایی و عشایری	ساماندهی نواحی خاص
۵۰۳۶۱۰	وجوه اداره شده برای اجرای طرح‌های تولیدی	۵۰۰۰	اقتصادی	صنعت و معدن - کشاورزی	کمک‌های فنی و اعتباری به بخش خصوصی و تعاونی
۵۰۳۶۱۱	تفاوت قیمت خرید و فروش کالاها و خدمات به‌منظور تنظیم بازار و ایفای تعهدات خاص - جزء ۸ بند «ب» تبصره «۱۵»	۱۹۸۰/۸	اجتماعی و فرهنگی	رفاه و تأمین اجتماعی	یارانه‌های اجتماعی

۵۰۳۶۱۴	هزینه‌های تحقیقات ملی ویژه توسعه کشور - موضوع بند «ز» تبصره «۹»	۱۶۰	عمومی	پژوهش‌های اساسی	تحقیقات توسعه‌ای
۵۰۳۶۲۳	گسترش فناوری اطلاعات و ارتباطات - موضوع بند «ز» تبصره «۹»	۲۲۰	اقتصادی	ارتباطات و فناوری اطلاعات	فناوری اطلاعات
۵۰۳۶۱۸	اعتبار مربوط به خرید و احداث و پرداخت ما به ازای ساختمان‌های معوض به منظور جمع‌بندی ساختمان‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور	۶۰	عمومی	اداره امور عمومی - فعالیت‌ها	سیاستگذاری، مدیریت و نظارت بر فعالیت‌ها
۵۰۳۶۲۴	مطالعه و اصلاح نظام اداری و استخدامی در دستگاه‌های اجرایی	۲۲	عمومی	اداره امور عمومی	سیاستگذاری، مدیریت و نظارت بر فعالیت‌ها
۵۰۳۶۳۰	تجهیز و توسعه تأسیسات زیربنایی محور شرق	۲۰۰	اقتصادی	مسکن، عمران شهری، روستایی و عشایری	ساماندهی نواحی خاص
۵۰۳۶۴۳	خرید تجهیزات آتش‌نشانی و آموزش برای مقابله با آتش‌سوزی در شهرها و روستاهای بالای چهارصد خانوار	۱۹	اقتصادی	مسکن، عمران شهری، روستایی و عشایری	خدمات شهری و روستایی
۵۰۳۶۴۵	پیش پرداخت فاینانس و احداث و تکمیل خطوط اولویت دار مترو تهران	۳۰۸	اقتصادی	مسکن، عمران شهری، روستایی و عشایری	حمل و نقل شهری و روستایی

۵۰۳۶۴۷	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور - اعتبار موضوع بند «ز» تبصره «۱» (درآمد - هزینه) و هزینه‌های شورای عالی فنی و نظارت و هدایت طرح‌های مقاوم‌سازی	۲۰	اقتصادی	مسکن، عمران شهری، روستایی و عشایری	مقاوم‌سازی ساختمان‌ها
۵۰۳۶۵۱	سازمان انرژی اتمی ایران - امور پژوهشی موضوع بند «خ» تبصره «۱۱»	۱۳	اقتصادی	انرژی	پژوهش‌های کاربردی
۵۰۳۶۵۹	یارانه کالاهای کالا برگ و حمایت از اقشار آسیب‌پذیر - موضوع جزء ۲ بند «ب» تبصره «۱۵»	۷۷۱۱	اجتماعی و فرهنگی	رفاه و تأمین اجتماعی	یارانه‌های اجتماعی
۵۰۳۶۶۰	وزارت رفاه و تأمین اجتماعی - تقویت برنامه‌های کنترل و پیشگیری از جرائم و آسیب‌های اجتماعی - موضوع بند «ض» تبصره «۱۵»	۴۰	اجتماعی و فرهنگی	رفاه و تأمین اجتماعی	پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی، معلولیت‌ها و مبارزه با اعتیاد
۵۰۳۶۷۰	اعتبار موضوع بند «الف» تبصره «۳»	۷۲۰	اقتصادی	منابع آب	تأمین و عرضه آب
۵۰۳۶۷۱	بازسازی تأسیسات آبی در دست بهره‌برداری	۱۵۰	اقتصادی	منابع آب	تأمین و عرضه آب
۵۰۳۷۰۷	وزارت نیرو اجرای طرح‌های علاج بخشی سفره‌های زیرزمینی (درآمد - هزینه موضوع بند «پ» تبصره «۳»)	۱۰۰	اقتصادی	منابع آب	تأمین و عرضه آب
۵۰۳۷۱۱	مطالعه کاربردی آب و فاضلاب	۸	اقتصادی	منابع آب	پژوهش‌های کاربردی

سیاستگذاری، مدیریت و نظارت بر فعالیت‌ها	منابع آب	اقتصادی	۵۸	مدیریت مصرف آب و اصلاح شبکه شهرهای مسأله‌دار	۵۰۳۷۱۲
حمایت از فعالیت‌های فرهنگی و هنری و نوشتاری	فرهنگ و هنر، رسانه‌های جمعی، گردشگری	اجتماعی و فرهنگی	۳	بزرگداشت یکصدمین سالگرد مشروطیت	۵۰۳۷۱۵
حمل و نقل شهری و روستایی	مسکن، عمران، شهری، روستایی و عشایری	اقتصادی	۶۰	بهبود عبور و مرور شهر تهران	۵۰۳۷۱۸
حمل و نقل شهری و روستایی	مسکن، عمران، شهری، روستایی و عشایری	اقتصادی	۳۰	بهبود عبور و مرور سایر شهرها	۵۰۳۷۱۹
حمل و نقل راه‌آهن	حمل و نقل	اقتصادی	۸۰	احداث خطوط جدید راه‌آهن با مشارکت بخش خصوصی	۵۰۳۷۲۱
حمل و نقل جاده‌ای	حمل و نقل	اقتصادی	۲۰۰	مشارکت در احداث آزادراه‌های کشور	۵۰۳۷۲۲
حمل و نقل جاده‌ای	حمل و نقل	اقتصادی	۱۰۰	بهبود دام‌های مواصلاتی	۵۰۳۷۲۳
حمل و نقل جاده‌ای	حمل و نقل	اقتصادی	۸۰	احداث راه‌های مواصلاتی	۵۰۳۷۲۴
حمل و نقل جاده‌ای	حمل و نقل	اقتصادی	۲۵۰	احداث بزرگراه‌های کشور	۵۰۳۷۲۵
سیاستگذاری، مدیریت و نظارت بر فعالیت‌ها	خدمات مالی، فنی، مدیریت و برنامه‌ریزی	عمومی	۴۰۰	سازمان امور مالیاتی کشور - تجهیزات و راه‌اندازی - موضوع بند «ج» تبصره «۱»	۵۰۳۷۴۱

سیاستگذاری، مدیریت و نظارت بر فعالیت‌ها	خدمات مالی، فنی، مدیریت و برنامه‌ریزی	عمومی	۶۸	گمرک جمهوری اسلامی ایران - موضوع بند «د» تبصره «۱»	۵۰۳۷۴۷
فراورده‌های نفتی	انرژی	اقتصادی	۱۳۶۴۳	واردات بنزین	۵۰۳۷۴۸
سیاستگذاری، مدیریت و نظارت بر فعالیت‌ها	خدمات مالی، فنی، مدیریت و برنامه‌ریزی	عمومی	۷	ساماندهی و ارتقاء کیفیت نظام تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری اقتصادی و اقتصاد بین‌المللی	۵۰۳۷۵۱
ساماندهی نواحی خاص	مسکن، عمران، شهری، روستایی و عشایری	اقتصادی	۳۰	ساماندهی و توسعه مسجد سلیمان	۵۰۳۷۷۰
زراعت و باغبانی	کشاورزی و منابع طبیعی	اقتصادی	۴۰۰	اصلاح باغات چاری (به زراعی و به نژادی) و استقرار سیستم‌های نوین آبیاری و تأمین ماشین آلات مورد نیاز باغداران چای و نهاده‌های مربوط از طریق تعاونی‌های چایکاران با هدف اختلاط چای داخلی و خارجی	۵۰۳۷۷۲
حمایت از فعالیت‌های فرهنگی و هنری و نوشتاری	فرهنگ و هنر، رسانه‌های جمعی، گردشگری	اجتماعی و فرهنگی	۴۰	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی - تجهیزات کتابخانه‌ای و طبع و نشر قرآن کریم در طرح بزرگ	۵۰۳۷۷۷

سیاستگذاری، مدیریت و نظارت بر فعالیت‌ها	امور قضایی	عمومی	۲۰	تأمین ساختمان دادگاه ویژه روحانیت	۵۰۳۷۷۸
سیاستگذاری، مدیریت و نظارت بر فعالیت‌ها	تربیت بدنی	اجتماعی و فرهنگی	۳۰	احداث و تجهیز زمین‌های ورزشی روستایی	۵۰۳۷۸۰
پژوهش‌های کاربردی	آموزش	اجتماعی و فرهنگی	۲۰۰	احداث مدارس شبانه‌روزی دانش آموزان در مناطق استان‌های محروم و مرزی	۵۰۳۷۸۱
سیاستگذاری، مدیریت و نظارت بر فعالیت‌ها	فرهنگ و هنر، رسانه‌های جمعی، گردشگری	اجتماعی و فرهنگی	۲۰	حفظ بازسازی، نگهداری و بهره‌برداری صحیح اسناد ملی و تاریخی	۵۰۳۷۸۲
سیاستگذاری، مدیریت و نظارت بر فعالیت‌ها	رفاه و تأمین اجتماعی	اجتماعی و فرهنگی	۱۵۰	وزارت رفاه و تأمین اجتماعی - اجرای برنامه بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر موضوع بند «ص» تبصره «۱۵»	۵۰۳۷۸۳
سیاستگذاری، مدیریت و نظارت بر فعالیت‌ها	اداره امور عمومی	عمومی	۳۰	وزارت کشور - شورای عالی استان‌ها و شوراهای فرادستی	۵۰۳۷۸۵
پژوهش‌های کاربردی	صنعت و معدن	اقتصادی	۲۰۰	وجوه اداره شده به‌منظور جایگزین خودروهای فرسوده - موضوع تبصره «۱۳»	۵۰۳۷۸۶
—	—	—	—	—	—
سیاستگذاری، مدیریت و نظارت بر فعالیت‌ها	رفاه و تأمین اجتماعی	اجتماعی و فرهنگی	۴۰۰	وزارت رفاه و تأمین اجتماعی - برنامه کاهش فقر موضوع بند «ط» تبصره «۱۵»	۵۰۳۷۸۷
پژوهش‌های کاربردی	رفاه و تأمین اجتماعی	اجتماعی و فرهنگی	۲۲۴۴	یارانه دارو و شیر خشک	۵۰۳۷۸۸
—	—	—	—	—	—
سیاستگذاری، مدیریت و نظارت بر فعالیت‌ها	آموزش	اجتماعی و فرهنگی	۵۰	افزایش مؤثر باسوادی در ۱۰ استان محروم کشور	۵۰۳۷۸۹
جمع	جمع	جمع	جمع	جمع	جمع

سیاستگذاری، مدیریت و نظارت بر فعالیت‌ها	قانونگذاری	عمومی	۳۰	تأمین اعتبار ساختمان مجلس خبرگان رهبری	۵۰۳۷۹۱
سیاستگذاری، مدیریت و نظارت بر فعالیت‌ها	آموزش	اجتماعی و فرهنگی	۵۰	تکمیل و توسعه واحدهای دانشگاه پیام نور	۵۰۳۷۹۳
پژوهش‌های کاربردی	حمل و نقل	اقتصادی	۲/۵	مطالعه امکان سنجی راه‌آهن تهران همدان	۵۰۳۷۹۴
سیاستگذاری، مدیریت و نظارت بر فعالیت‌ها	رفاه و تأمین اجتماعی	اجتماعی و فرهنگی	۱۰۰	وزارت رفاه و تأمین اجتماعی - برنامه توانمندسازی اجتماعی	۵۰۳۷۹۸
توانبخشی	رفاه و تأمین اجتماعی	اجتماعی و فرهنگی	۱۰۰	خرید ویلچر و تجهیزات مورد نیاز جانبازان قطع نخاعی	۵۰۳۷۹۹
آمایش سرزمین	خدمات مالی، فنی، مدیریت و برنامه‌ریزی	عمومی	۸	ساماندهی اقدامات اجرایی سند آمایش سرزمین	۵۰۳۸۰۰
سیاستگذاری، مدیریت و نظارت بر فعالیت‌ها	تربیت بدنی	اجتماعی و فرهنگی	۷۰	کمک به اجرا طرح جامع ورزش	۵۰۳۸۰۱
پژوهش‌های کاربردی	حمل و نقل	اقتصادی	۲۰	مطالعه امکان سنجی زیرساخت‌های عسلویه و اجرا محور عسلویه - پارسیان	۵۰۳۸۰۲
—	—	—	—	—	—
جمع	جمع	جمع	جمع	جمع	جمع

:	
<p>درباره لایحه بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور (۹) کنکاشی در ردیف‌های متفرقه (متمرکز) بودجه</p>	
<p>مطالعات برنامه و بودجه</p>	
<p>: عباس محسنی، علیرضا فرزیب، بهزاد لامعی</p>	
<p>: محمد قاسمی</p>	
<p>: سعید حاتمی‌زاده</p>	
<p>: کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات</p>	
<p>:</p>	
<p>:</p>	
<p>ردیف‌های متفرقه (متمرکز)</p>	
<p>:</p>	
<p>۱. لایحه بودجه ۱۳۸۴.</p>	
<p>۲. قانون بودجه ۱۳۸۳.</p>	
<p>۳. دفتر مطالعات برنامه و بودجه؛ «بودجه‌ریزی در ایران (مسائل و چالش‌ها)»؛ مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی؛ ۱۳۸۱.</p>	